

ПОХОДЄЄВА ВІОЛЕТА ЄВГЕНІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри політичних теорій*

ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ В УМОВАХ МЕДІАТИЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ

Політична корупція в Україні є серйозною перешкодою на шляху сучасних політичних та економічних реформ. Антикорупційна політика визнана пріоритетним завданням для української влади. Корупція це неформальний політичний інститут, який є «...протиправним – за критерієм суспільної легітимності, руйнівним – за наслідками для становлення та функціонування демократичної політичної системи, деструктивним – для суспільної свідомості й системи національної безпеки» [2].

Дослідженню ролі мас медіа у протидії корупції, забезпеченні відкритості процесу урядування та впровадженні е-уряду як засобу запобігання політичній корупції присвячено праці таких авторів, як Т. Андерсон «Е-уряд як антикорупційна стратегія» [7], Д. Галліє та С. Піотровський «Інтернет-пошук інформації та її зв'язок з підтримкою доступу до офіційних документів» [8], Д. Шім та Т. Еом «Електронний уряд і боротьба з корупцією» [11], ін.

До основних наукових джерел дослідження медіа-скандалів у формуванні антикорупційного дискурсу слід віднести такі роботи, як Дж. Берто, П. Єгер, Дж. Граймс «Використання ІКТ для створення культури прозорості: Електронний уряд та соціальні медіа як відкритість та антикорупційні інструменти для суспільства» [9], Р. ді Телла, І. Францешеллі «Урядова реклама та медіа висвітлення корупційних скандалів» [13], С. Сапачаласай «Бюрократична корупція та засоби масової інформації» [12], Р. Аренд «Свобода преси, людський капітал та корупція» [6], Р. Еніколопов, М. Петрова, К. Сонін «Соціальні медіа та корупція» [10].

Серед вітчизняних дослідників слід відзначити праці В. Асафайло «Інституційний та комунікативний виміри протидії політичній корупції» [1], І. Кушнарєва «Політична корупція: порівняльно-політологічна концептуалізація» [2], А. Чубенко «Термінологічний словник з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму, фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення та корупції» [3], Д. Яковлева «Раціоналізація політичної комунікації як альтернатива медіатизації взаємодії влади та суспільства в Україні» та «Підхід раціонального вибору в дослідженні міжнародних відносин» [4;5], та ін.

«З точки зору етимології термін (англ. corruption [kəˈrʌpʃən]) – використання державної посади для отримання особистої вигоди. Таке визначення, в цілому, відображає різні незаконні вчинки і дії, в тому числі привласнення чужої власності (при якій кошти або майно, що належать державі, використовуються особами для отримання особистої вигоди» [3].

Пошук дієвих та реальних шляхів подолання корупції в українському суспільстві триває. Впровадження ефективних механізмів протидії корупції у сучасних умовах вимагає урахування важливого чинника – процесу медіатизації політики. Адже надважливою є відкритість діяльності політичної влади, яку можуть забезпечити мас медіа.

Без сумніву, готуючи ефективну стратегію подолання політичної корупції в нашій державі, потрібно враховувати подвійний (перехідний) стан українського суспільства. В першу чергу, йдеться про перехід від авторитаризму до демократії, що характерно для усіх пострадянських держав, та перехід до інформаційного суспільства, як загальносвітовий тренд.

Протидія корупції в умовах медіатизації політики ускладнюється елімінацією раціональності з політичної взаємодії: «Удосконалення технічних засобів передавання інформації веде до перенесення центру політичної взаємодії у сферу діяльності електронних мас медіа із властивими їй комерціалізацією, театралізованістю, тяжінням до сенсаційності та перебільшення фактів. Технологічний прогрес у сфері масових комунікацій впливає на політичний простір, сучасні суспільства переживають «інформаційний шок» через перенасиченість інформацією, що ірраціоналізує політику, утворює з політичних подій зображення, яке з політичною реальністю може не мати спільного» [4].

Сьогодні медіа можуть створити атмосферу неприйняття корупції, розгорнути її негативний імідж. Це безумовно вплинена думку громадськості. За останні роки в Україні багато уваги прикуто до питання запобігання корупції. Вітчизняні дослідники зосереджують свою увагу на комунікативному механізмі протидії корупції. У процесі протидії політичній корупції стає дедалі очевиднішим, що «...протидія політичній корупції у процесі демократизації в Україні не може обмежуватись лише інституційним виміром, тобто створенням та ефективною діяльністю державних антикорупційних органів. Вона обов'язково має враховувати комунікативний вимір та формувати антикорупційний дискурс у просторі політичних комунікацій з метою включення питання протидії корупції до порядку денного суспільства і влади, впливу на громадську думку, підвищення громадської та політичної активності» [1].

На сьогодні, складність впровадження комунікативного механізму протидії корупції полягає у тому, що корупція присутня у різноманітних сферах суспільного життя: діяльність мас медіа, інформаційний простір. На жаль, влада медіа, яка може впливати на громадську думку, має і зворотній бік: маніпуляція, медіа-скандали, ірраціоналізація політичної взаємодії. З одного боку, політичний скандал, що потрапив у топ-стрічку новин, може привернути увагу до корупції та стати невід'ємною частиною політичної боротьби та маніпуляцій. З іншого боку, «Поеднання електронного уряду, соціальних медіа, веб та мобільних технологій, ініціатив політиків в прозорості роботи – створюють нову еру можливостей, яка має потенціал для створення ефективного суспільства» [9].

Отже, медіа-скандали сьогодні є одними з основних компонентів політичного життя. Мас медіа інформують, розважають, розвивають, формують політичний дискурс. Миттєве розповсюдження суспільно

важливої інформації, її скандальність та здатність медіа викласти її у вигляді захоплюючої історії, дозволяє швидко сформувати ставлення до певної політичної події.

Запобігання та протидія корупції – поступовий процес, проте найголовніше в ньому – це підтримка громадськості.

Список використаної літератури:

1. Асафайло В. В. Інституційний та комунікативний виміри протидії політичній корупції // С.Р.А.С.Е. – Одеса, 2017. – Вип. 2. С. 12–15
2. Кушнар'ов І. В. Політична корупція: порівняльно-політологічна концептуалізація / І. В. Кушнар'ов. – Київ: «Юридична думка», 2018. – С. 408
3. Чубенко А. Г. Термінологічний словник з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму, фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення та корупції / А. Г. Чубенко. – Київ: при сприянні ОБСЄ, 2018. – С. 813.
4. Яковлев Д. В. Раціоналізація політичної комунікації як альтернатива медіатизації взаємодії влади та суспільства в Україні / Д. В. Яковлев // Актуальні проблеми політики: зб. наук. пр. / гол. ред. С. В. Ківалов ; відп. за вип. Л. І. Кормич. – Одеса, 2011. – Вип. 41. – С. 19–26
5. Яковлев Д. Підхід раціонального вибору в дослідженні міжнародних відносин / Д. Яковлев [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://politics.chdu.edu.ua/article/view/27684/24799>.
6. Ahrend R. (2002). Press Freedom, Human Capital and Corruption. DELTA Working Paper Series (11). Paris, pp. 3-5.
7. Anderson T.B. (2009). E-government as an anti-corruption strategy. Information Economics and Policy (2)1, pp. 201-210.
8. Gullier D., Piotrowski S.J. (2009). Internet information-seeking and its relation to support for access to government records. Government Information Quarterly (26), pp. 441-449.
9. Bertot J, Jaeger P., Grimes J., (2010). Using ICTs to create a culture of transparency: E-government and social media as openness and anti-corruption tools for societies. Government Information Quarterly (27), pp. 264-271. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.giq.2010.03.001>.
10. Enikolopov R., Petrova M., Sonin K. (2018). Social Media and Corruption. American Economic Journal: Applied Economics 10 (1), pp. 150-74.
11. Shim D., Eom T. (2008). E-government and anti-corruption: Empirical analysis of international data. International Journal of Public Administration (31), pp. 298-316.
12. Suphachalasai S., (2005). Bureaucratic Corruption and Mass Media Environmental. Economy and Policy Research Discussion. Retrieved from <https://ssrn.com/abstract=722403> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.722403>.
13. Tella D., Franceschelli I. (2011). Government Advertising and Media Coverage of Corruption Scandals. American Economic Journal: Applied Economics (34), pp. 119-51.

Ключові слова: корупція, протидія корупції, медіатизація політики, медіа-скандал, е-уряд, комунікативний механізм протидії корупції.

Ключевые слова: коррупция, противодействие коррупции, медиатизация политики, медиа-скандал, э-правительство, коммуникативный механизм противодействия коррупции.

Key words: tackle corruption, ediatization of policy, media scandal, e-government, a communicative mechanism for combating corruption.